

تحلیل مولفه‌های تربیت اقتصادی بر پایه آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی

سیدمحمد قلمکاریان^a، نفیسه رفیعی^b، علی صفاری محمدآبادی^c

^a عضو هیات علمی دانشگاه پیام‌نور و استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، اصفهان، ایران.

^b استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

^c دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش، گرایش تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه پیام‌نور، اصفهان، ایران.

نویسنده مسئول: سیدمحمد قلمکاریان (تلفن: ۰۹۱۳۳۰۹۰۶۴۰ و آدرس الکترونیک: Smghalamkarian@yahoo.com)

چکیده: تربیت اقتصادی افراد جامعه، همواره بخش مهمی از نظام‌های تعلیم و تربیت جوامع انسانی بوده است؛ این پژوهش با هدف تحلیل مولفه‌های تربیت اقتصادی بر پایه آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی انجام شد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، پژوهشی کاربردی است و روش این پژوهش کیفی می‌باشد. در این پژوهش، از روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش، کلیه منابع علمی نگارش شده فارسی و خارجی در ۱۰ سال اخیر می‌باشد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و از بین منابع علمی ۴۱ پژوهش، به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش فیش‌برداری می‌باشد. شیوه تجزیه و تحلیل یافته‌ها در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است که به صورت دستی انجام شد. طبق یافته‌ها و نتایج حاصل از این پژوهش، مولفه‌های مشترک تربیت اقتصادی در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در حوزه تولید(سرمایه و سرمایه‌گذاری، تجارت، تربیت و اهمیت نیروی انسانی، صنعت، کشاورزی، کارآفرینی، کمیابی و تقسیم‌کار)، در حوزه توزیع(عدالت، دوری از مفاسد اقتصادی، مالیات، انفاق، زکات و خمس) و در حوزه مصرف(پرهیز از اسراف، قناعت و ساده‌زیستی و عمران و آبادانی) می‌باشد.

کلمات کلیدی: تربیت اقتصادی؛ مولفه‌های تربیت اقتصادی؛ صاحب‌نظران تعلیم و تربیت.

۱. مقدمه

تربیت اقتصادی اهمیت بسیار والایی برای جوامع انسانی دارد، زیرا این تربیت در عرصه مسائل اقتصادی باعث آموزش راه انتخاب بهتر به انسان می‌شود؛ از این رو جوامع انسانی به کمک تربیت اقتصادی می‌توانند، روش مناسب‌تری برای استفاده از منابع محدود خود بیابند و به پیشرفت خود کمک نمایند. [1] توجه به تربیت اقتصادی در جوامع غربی، سابقه نسبتاً طولانی دارد، اما توجه به ضرورت تربیت اقتصادی در جوامع توسعه نیافته و از جمله جوامع اسلامی به ویژه در سطوح پیش از دانشگاه، بسیار ضعیف بوده است. [2]

توجه به اهمیت فرهنگ اقتصادی، مقوله‌ای است که در طول سالیان گذشته همواره مدّ نظر برنامه‌ریزان اقتصادی و اجتماعی کشورهای پیشرفته قرار داشته است و برای اجرایی نمودن آن سیاست‌گذاری هدفمندی در عرصه نظام آموزشی و فرهنگی تدارک دیده شده است؛ به این دلیل که جهان امروز دریافته است که، توجه به فرهنگ و تربیت اقتصادی افراد، نوعی سرمایه‌گذاری ملی است و هر کشوری که در این راه تلاش بیشتری نماید، بدون شک در آینده از ثمرات ارزنده‌ی آن، برخوردار خواهد شد. [3]

صاحب‌نظران تعلیم و تربیت، تعدادی از استانداردها تربیت اقتصادی در جوامع غربی را، تصمیم‌سازی، مشق‌ها، تخصص، درآمد، ساختار بازار، پول و تورم، بیکاری، وظایف دولت و رشد اقتصادی جامعه، برمی‌شمارند. [4]

۱.۱. بیان مسأله

یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های فکری بشر از قدیم تا به امروز، وجود مشکلات اقتصادی و از دست رفتن رفاه و آسایش معیشتی و گسترش بیش از حد و روزافزون فقر و تنگ‌دستی در دنیا است. [5]

تربیت اقتصادی افراد جامعه، همواره بخش مهمی از نظام‌های تعلیم و تربیت بوده است؛ به همین دلیل امروزه این مسئله مورد توجه ویژه کشورهای جهان قرار گرفته است؛ لذا صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در کشورهای مختلف، متناسب با نگرش‌های فلسفی خود، مولفه‌هایی را برای تربیت اقتصادی افراد جامعه پیشنهاد نموده‌اند. [6] گروهی از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت، فلاسفه‌ی بزرگی هستند که از جمله‌ی این صاحب‌نظران می‌توان به ارسطو، آدام اسمیت، دیوید هیوم، کینز، جان استوارت میل، مارشال، وبر، باقری، شریعتمداری و غیره اشاره نمود.

فقدان توجه در تربیت اقتصادی فرزندان، باعث تبدیل شدن آن‌ها به اعضای می‌شود که فقط رفع بدون وقفه‌ی نیازهای خود را از خانواده‌ی خود انتظار داشته باشند و نسبت به نیازمندی‌های دیگر اعضا بی‌اعتنا شوند و همچون مصرف‌کنندگانی حریص، آسیب‌های جبران‌ناپذیری، بر پیکره‌ی جامعه وارد سازند. [7]

صاحب‌نظران تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش عمومی را برای تمام افراد جامعه لازم می‌دانند؛ زیرا معتقدند تنها از این راه است که می‌توان شهروندانی آگاه، دانا و توانا داشت و جامعه‌ای آزاد و مرقّه برپا نمود که یکی از ابعاد مهم این آموزش‌ها، تربیت اقتصادی افراد جامعه می‌باشد. هیوم معتقد است: «جامعه با تربیت

¹ Economic education

اقتصادی و از طریق کسب ثروت و منفعت بهتر حفظ می‌شود تا از طریق سرکوب امیال و انزواطلبی. [8] لذا از نظر اکثر صاحب نظران، تربیت اقتصادی سرمایه‌ای انسانی است که در نتیجه‌ی آموزش و تربیت صحیح حاصل می‌گردد و از مهم‌ترین عوامل رشد و توسعه اقتصادی به شمار می‌آید. با توجه به اهمیت روزافزون مسئله اقتصاد در جهان و ضرورت تربیت اقتصادی افراد جامعه و به ویژه دانش‌آموزان، جای خالی پژوهشی که مولفه‌های تربیت اقتصادی را از آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت استخراج نماید، به خوبی احساس می‌شود؛ لذا این پژوهش در نظر دارد تا به تحلیل مولفه‌های تربیت اقتصادی بر پایه آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی بپردازد.

۲.۱. پیشینه پژوهش

در زمینه تحلیل مولفه‌های تربیت اقتصادی پژوهش‌هایی انجام گرفته است و پژوهشگران به بررسی تربیت اقتصادی پرداخته‌اند؛ به عنوان نمونه سیدی و احمدی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان، تبیین عناصر برنامه درسی تربیت اقتصادی در دوره آموزش عمومی، دریافتند که، اهداف تربیت اقتصادی دوره‌ی ابتدایی، آشنایی با مفاهیم پایه و ارزش‌های اخلاقی و در دوره‌ی متوسطه پرورش مهارت‌هاست. موسی‌زاده و صنعتی (۱۳۹۶) در مقاله‌ی خود با عنوان، تبیین مولفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی، به این نتیجه رسیدند که، در تبیین مولفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی، به منظور مشخص ساختن دیدگاه اسلام در خصوص مباحث اقتصادی، مولفه‌ها ذیل سه مفهوم کلی، تولید، توزیع و مصرف قابل استخراج هستند. [9] اوبنگ-اودوم (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی اقتصاد، آموزش و شهروندی، پرداخت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که، در توزیع اقتصادی-سیاسی فعلی مسئولیت معلمان اقتصاد در تربیت دانش‌آموزان، بسیار مهم و ارزشمند می‌باشد. [10] ریکاردو (۲۰۱۹) در مقاله‌ی خود با عنوان، اصول علم اقتصاد مدرن ارسطو، دریافت که، طبق نظر ارسطو اقتصاد تابع سیاست است و برای رسیدن به اقتدار سیاسی باید به افراد جامعه اصول صحیح اقتصادی را آموزش داد. [11] کلینتون و اولواسون (۲۰۱۷) در مقاله‌ی خود با عنوان، مولفه‌های اقتصادی و اجتماعی آموزش در توسعه‌ی پایدار، به این نتیجه رسیدند که، بخش بزرگ و مهم این توسعه‌ی پایدار، سرمایه‌ی انسانی و جمعیت فعال، در روند رشد اقتصادی هستند؛ لذا باید اولویت این جوامع، تربیت اقتصادی نیروی کار و تعلیم مهارت‌های لازم به آن‌ها برای قرار گرفتن در فرآیند تولید و مشارکت فعالانه‌ی آنان باشد. [12] ون ویک (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی آموزش اقتصاد پرداخت و براساس داده‌های به دست آمده دریافت که، ما در جهانی پیچیده زندگی می‌کنیم و با مشکلات و چالش‌های عظیم اقتصادی روبرو شده‌ایم بنابراین هدف از تربیت اقتصادی ایجاد شهروندانی مسئول و تصمیم‌گیرندگانی مؤثر است. [13]

۳.۱. ضرورت و اهمیت پژوهش

یکی از برجسته‌ترین و قابل توجه‌ترین مباحث گفتمان سیاسی معاصر، مسئله‌ی تربیت اقتصادی می‌باشد؛ به همین دلیل صاحب نظران تعلیم و تربیت در کشورهای مختلف جهان و به خصوص در غرب، اصول و مولفه‌هایی را برای موفقیت آمیز بودن اداره‌ی اقتصاد جامعه پیشنهاد نموده‌اند، که آگاهی از آن‌ها می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات اقتصادی کشورها در زمان حاضر باشد. [14] اهمیت تربیت اقتصادی به این دلیل است که برای سلامت اقتصادی و آینده‌ی هر کشوری عاملی حیاتی و تأثیرگذار به شمار می‌رود. هدف از آموزش اقتصادی تربیت شهروندانی مسئول و تصمیم‌گیرندگانی مؤثر است؛ زیرا شهروندانی که آموزش‌هایی صحیح و مطلوب را در زمینه‌ی اقتصاد دیده باشند هم می‌توانند باعث رشد، توسعه و پیشرفت اقتصادی جامعه‌ی خود شوند و هم می‌توانند موجبات سرفرازی و اقتدار سیاسی و اقتصادی آن را فراهم آورند. [15]

پس با توجه به اهمیت روزافزون مسئله‌ی اقتصاد برای دولت‌ها و لزوم پرورش و تربیت اقتصادی افراد جامعه، انجام پژوهشی در این زمینه ضرورت می‌یابد؛ از همین رو، در این زمینه، جای خالی پژوهشی که بتواند مولفه‌های تربیت اقتصادی را به صورت واضح از منابع علمی استخراج نماید، به خوبی احساس می‌شود. در برخی از مراکز، آموزشی با عنوان مدارس اقتصاد و دروس اقتصادی از پایه‌های ابتدایی یا دبیرستان اقدام می‌کنند، بنابراین شناسایی مولفه‌های تربیت اقتصادی، راهی مناسب برای کمک به فرایند آموزش در مدارس می‌باشد؛ لذا این پژوهش در نظر دارد تا به تحلیل مولفه‌های تربیت اقتصادی بر پایه آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی بپردازد و مدلی از مولفه‌های تربیت اقتصادی مبتنی بر دیدگاه صاحب‌نظران ارائه نماید.

۴.۱. روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدفی که دنبال می‌کند، در زمره پژوهش‌های کاربردی قرار دارد و روش پژوهش حاضر کیفی می‌باشد. با توجه به موضوع مورد پژوهش، برای پاسخگویی به سوال‌های پژوهشی، از روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی (یعنی از جزء به کل رفتن) استفاده می‌شود؛ واحد تحلیل در این پژوهش جمله می‌باشد که پس از بررسی قسمت یافته‌های پژوهش‌های نمونه‌گیری شده و بررسی خط به خط آن‌ها، جدول این نوع تحلیل محتوا تهیه می‌گردد و زیرمقوله‌های (مولفه‌های) تربیت اقتصادی ذیل سه مقوله کلی تولید، توزیع و مصرف دسته‌بندی می‌شوند تا فراوانی و درصد فراوانی مولفه‌های تربیت اقتصادی اشاره شده در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی به دست آید. جامعه آماری پژوهش حاضر در این تحلیل محتوا، کلیه‌ی منابع علمی نگارش شده‌ی فارسی و خارجی مرتبط با موضوع این پژوهش، در ۱۰ سال اخیر می‌باشد. یعنی کلیه‌ی منابع علمی فارسی از سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ هجری شمسی و منابع علمی خارجی از سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ میلادی، جامعه‌ی این پژوهش را تشکیل می‌دهند. منظور از منابع علمی در این پژوهش، کلیه‌ی پایان‌نامه‌ها، مقالات علمی-پژوهشی، کنفرانسی و همایشی می‌باشد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است و از بین کلیه‌ی منابع علمی مرتبط با

موضوع مورد پژوهش در ۱۰ سال اخیر، ۴۱ پژوهش به صورت هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند؛ ابزار مورد استفاده در این پژوهش فیش برداری می‌باشد؛ همچنین شیوه تجزیه و تحلیل یافته‌ها در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است که به صورت دستی انجام شد.

۲. بحث

با تکیه بر پیشینه مطرح شده، این پیش زمینه وجود دارد که تربیت اقتصادی شامل سه حوزه کلی تولید، توزیع و مصرف می‌باشد. پس در این پژوهش حوزه‌های تولید، توزیع و مصرف به عنوان مقوله‌های اصلی تربیت اقتصادی مطرح می‌شود و مولفه‌های تربیت اقتصادی استخراج شده به عنوان زیرمقوله‌ها، ذیل این حوزه‌ها دسته‌بندی می‌شوند. چنان‌که مطرح گردید منبع یافته‌های تحلیل محتوای حاضر، ۴۱ پژوهش از بین منابع علمی می‌باشد که پس از بررسی خط به خط قسمت یافته‌های آن‌ها مضمون فشرده آن‌ها آورده می‌شود و سپس هر شاهد با توجه به مضمون فشرده خود، در ذیل زیرمقوله مربوطه جای می‌گیرد و در نهایت مولفه‌های استخراج شده در جدولی، ذیل مقوله‌های اصلی خود دسته‌بندی شده و فراوانی و درصد فراوانی آن‌ها مشخص و تعیین می‌گردد.

(جدول ۱): جدول کدگذاری در تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی برای استخراج مولفه‌های مشترک تربیت اقتصادی

از آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی

ردیف	شاهد	مضمون فشرده	نام سند
۱	از نظر هیوم، جامعه تجاری دگرگون می‌شود و ترجیحات جدیدی ایجاد می‌کند، که افراد با تلاش فراوان آنها را دنبال می‌کنند و فعالانه اصلاح می‌کنند و به رفاه خود کمک می‌کنند و بهبود می‌بخشند.	تجارت	دیوید هیوم ، عقلانیت اقتصادی و سیاست: مقدمه سمپوزیوم (مقاله کد ۱)
۲	هیوم با تأکید ویژه بر عدالت و اقتدار سیاسی به اخلاق روی می‌آورد. هنگامی که مزیت متقابل را به عنوان اساس قراردادهای اجتماعی برای هیوم درک کردیم، به راحتی می‌بینیم که بازارها و قراردادهای عدالت در اندیشه هیوم بهم پیوند خورده اند، در کنار هم بخشی از آنچه به عنوان یک رژیم هماهنگی گسترده قابل درک است.	عدالت	دیوید هیوم ، عقلانیت اقتصادی و سیاست: مقدمه سمپوزیوم (مقاله کد ۱)
۳	هیوم در بیان نظریه عدالت خود تأکید می‌کند که احکام عدالت باید کلی، انعطاف ناپذیر و پایدار باشد. ممکن است اینگونه باشد که "یک عمل عدلی منافی منافع عمومی باشد. هیوم فکر می‌کند، مفید بودن عدالت به عمومیت و انعطاف ناپذیری آن، بیش از ناخوشایندهای خاصی که اجرای آن ممکن است به همراه داشته باشد، بستگی دارد.	عدالت	دیوید هیوم ، عقلانیت اقتصادی و سیاست: مقدمه سمپوزیوم (مقاله کد ۱)
۴	اصول آنچه اکنون می‌توانیم آن را "عقلانیت اقتصادی هیوم" بنامیم - احتیاط، صنعت، صرفه جویی، مشاوره‌های هدف - در توضیحات اقتصادی هیوم، که در تمام ایستگاه‌ها و طبقه اجتماعی اعمال می‌شود، اساسی هستند. تمایل به بهبود جهانی است، به همان اندازه در مرتبه‌های پایین‌تر و اشراف. روش برابری طلبی هیوم و مفروضات جهانی درباره طبیعت انسانی، همراه با جهت‌گیری طولانی مدت و تجزیه و تحلیل تولید، جمعیت و سرمایه او، حکم او را در میان اولین اقتصاددانان کلاسیک قرار می‌دهد.	صنعت - پرهیز از اسراف - عدالت- سرمایه و سرمایه‌گذاری	دیوید هیوم ، عقلانیت اقتصادی و سیاست: مقدمه سمپوزیوم (مقاله کد ۱)
۵	اگرچه بسیاری از محققان اسمیت گفته‌اند که اسمیت تحصیلات مالیاتی، حتی اجباری، توسط مالیات دهندگان را تأیید کرده است، درلی معتقد است که اسمیت با تحصیلات اجباری مخالف است و به هرگونه مشارکت گسترده دولت تمایل دارد.	مالیات	آدام اسمیت ، دیوید هیوم ، لیبرالیسم و باطنی گرایی: مقدمه (مقاله کد ۲)
۶	در قسمت چهارم ثروت ملل، احساسات اخلاقی معروف اسمیت در مورد پسر مرد فقیری را که در پیری پشیمان است از زندگی جاه طلبی خود، دریافت می‌کنیم. از طریق این مثال، اسمیت مشکلات کسب را برجسته می‌کند.	قناعت و ساده‌زیستی	آدام اسمیت ، دیوید هیوم ، لیبرالیسم و باطنی گرایی: مقدمه (مقاله کد ۲)
۷	رابینسون و سوبریک پیشنهاد می‌کنند که اسمیت می‌خواست به مردم اطمینان دهد که کار آنها در جامعه تجاری به اندازه کافی پاداش دارد.	تجارت	آدام اسمیت ، دیوید هیوم ، لیبرالیسم و باطنی گرایی: مقدمه (مقاله کد ۲)
۸	علیت کمیابی برای ضرورت انتخاب و در پی آن ابتدای علم اقتصاد بر این رابطه علی و معلولی، محل تأمل و اعتراض عده‌ای از اندیشمندان است.	کمیابی	تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)

تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)	کمیابی	با توجه به چیرگی کمیابی بر منابع آبی، فراخواندن دانش اقتصاد برای تصمیم گیری در خصوص این منابع محدود ضرورت دارد.	۹
تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)	تقسیم کار - تربیت و اهمیت نیروی انسانی	تشکیل اجتماع پیامدهایی از قبیل تجمع و تکثیر قدرت، تقسیم کار و ارتقای های حرفه‌ای، و افزایش امنیت افراد بشر دارد. توانایی	۱۰
تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)	عدالت	شایان ذکر است در نگاه هیوم: «عدالت از قراردادهای آدمی ریشه می‌گیرد و این قراردادها در حکم علّاجی برای ناملایماتی دانسته می‌شوند که محصول تعاون برخی از کیفیات ذهن آدمی با وضعیت متعلق‌های بیرونی (منابع) است.»	۱۱
تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)	دوری از مفاسد اقتصادی، کمیابی	کند که خلق پول به عنوان یک مال مجعول، به اشخاص این امکان لاک تصریح می دهد تا مازاد مایملک خویش را با آن مبادله نمایند. همین مطلب می‌تواند را می مبیین توزیع نابرابر ثروت و ایجاد وضعیت کمیابی باشد.	۱۲
تبیین پیوند بنیادین اقتصاد و حقوق مالکیت و قرارداد با تکیه بر مفهوم کمیابی منابع (مقاله کد ۳)	تقسیم کار	کند که گرایش و میل انسان به مبادله و معامله، باعث اسمیت چنین استدلال می دهد که اگر صرفاً به کار ایجاد تقسیم کار شده است، زیرا به اشخاص تضمین می توانند مازاد محصول کار خویش را به بازار آورده، با مازاد معینی اشتغال یابند، می تولید دیگران مبادله و از این رهگذر مایحتاج خود را فراهم کنند.	۱۳
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	عدالت	از اساسی‌ترین پیش‌نیازهای قانون‌مداری در یک جامعه، داشتن دستگاه قضایی عادل و مقتدر می‌باشد.	۱۴
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	دوری از مفاسد اقتصادی	دستگاه قضایی کشور تأثیر بارزی در جلوگیری از مفاسد اقتصادی مانند اختلاس، ربا، دزدی‌های کلان، خیانت و پایمال شدن حقوق مردم جامعه دارد؛ لذا باید دستگاه قضایی قاطعیت لازم را در برخورد با مجرمان و مفاسد اقتصادی داشته باشد، تا ریشه‌ی فساد در جامعه‌ی اسلامی خشکانده شود.	۱۵
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	قناعت و ساده زیستی - عمران و آبادانی - انفاق	زهد و عبادت مولای متقیان در کنار تلاش و جهاد در عرصه‌ی اقتصادی و آبادانی نخلستان‌ها و انفاق آن‌ها در راه خدا و برای معیشت مسلمانان در تاریخ زبانه‌زده است.	۱۶
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	تجارت - صنعت	رکن اساسی و بدنه‌ی اقتصادی هر جامعه‌ای راه، بازرگانان و صنعت‌گران آن جامعه تشکل می‌دهند که به اصطلاح به آنان «فعلّان اقتصادی» می‌گویند.	۱۷
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	دوری از مفاسد اقتصادی	یکی از خطرناک‌ترین آفات و بیماری‌هایی که جامعه‌ی اسلامی را تهدید می‌کند، مفاسد اقتصادی است.	۱۸
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	عدالت - پرهیز از اسراف - دوری از مفاسد اقتصادی	امام علی(ع) وجود مواردی از قبیل بُخل و حسد، حرص و طمع، غصب اموال مردم، بی‌عدالتی در تقسیم بیت‌المال، اسراف در اموال جامعه، تبعیض طبقاتی، رشوه‌خواری و پایمال کردن حقوق مردم را از مصادیق مفاسد اقتصادی می‌داند.	۱۹
بررسی عرصه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر امام علی(ع) در نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴)	قناعت و ساده‌زیستی	آن حضرت در نامه‌های متعددی که به کارگزاران حکومتی خود می‌نویسد، آن‌ها را به زهد و ساده‌زیستی و پرهیز از تجمل‌گرایی دعوت می‌کند.	۲۰
اقتصاد، آموزش و شهروندی (مقاله کد ۵)	عدالت	ریچارد پرینگ (۲۰۱۶) خاطر نشان می‌کند که شهروندی شامل نگرانی شدید برای منافع عمومی، درک ظریف از زمینه‌های سیاسی، تمرکز بر عدالت اجتماعی و تعهد به جامعه مدنی است.	۲۱
اقتصاد، آموزش و شهروندی (مقاله کد ۵)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	طی سالها، کمیته اقتصاد سیاسی جامعه خوب، ژورنال The Good Society را منتشر کرد تا بر اهمیت آموزش شهروندی تأکید کند.	۲۲
اقتصاد، آموزش و شهروندی (مقاله کد ۵)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	معلم فرایند تبدیل دانش آموزان به اندیشمندان نگران را هدایت می‌کند. رویکرد روسو، بعد دوم، ارتباط متقابل آموزش شهروندی، نگرانی تحصیلات شهروندی را با افلاطون در میان می‌گذارد. با این حال، رویکرد روسو با تأکید بیشتری بر آموزش شهروندی دانش آموزان بر اساس مراقبت از نیازهای خود تأکید می‌کند.	۲۳

اقتصاد، آموزش و شهروندی (مقاله کد ۵)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی - عدالت	چهارچوب اصلی آموزش شهروندی عبارت است از: الف) آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی به دانش‌آموزان. ب) کمک به افزایش آگاهی در مورد بی‌عدالتی اجتماعی و آموزش روش‌های جدید تفکر در مورد عدالت اجتماعی و ج) داشتن حداقل تحلیلی مرتبط در این زمینه.	۲۴
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	دوری از مفاسد اقتصادی	امام علی(ع) در طول دوره حکومتشان، تلاش‌های بسیاری برای ایجاد اصلاحات و مبارزه با مفاسد انجام دادند و در موارد متعددی، خصوصیات و شاخصه‌های اقتصاد سالم را بیان فرموده‌اند.	۲۵
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	عدالت	یکی از اصول برقراری اقتصاد سالم در جامعه، بهره‌برداری عادلانه از منابع و ثروت‌های عمومی و بیت‌المال، برای همه مردم است. این اصل هنگامی تحقق می‌یابد که امکانات و مواد اولیه طبیعی میان همه افراد جامعه به طور متعادل تقسیم شود.	۲۶
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	سرمایه و سرمایه‌گذاری - دوری از مفاسد اقتصادی	مهمترین تأثیر تورم بر سطح زندگی مردم، مختل کردن نظام تولید و سرمایه‌گذاری، به وجود آوردن رانتهای اقتصادی و تشدید مفاسد اقتصادی است.	۲۷
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	سرمایه و سرمایه‌گذاری - انفاق	یکی از راه‌های اسلام برای کنترل گردش سرمایه، انفاق است.	۲۸
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	پرهیز از اسراف	صرفه‌جویی و رعایت اعتدال در مصرف یکی دیگر از شاخصه‌های اقتصاد سالم در سیره علوی است که همواره مورد تأکید قرآن و سیره امامان بوده است.	۲۹
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	عدالت	یکی از شیوه‌های مدیریت علوی که زبازند خاص و عام بوده است، توجه به اجرای عدالت در تقسیم اموال بیت‌المال است.	۳۰
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	تجارت - کشاورزی	آن حضرت به طور مستمر، مردم را به فعالیت‌های اقتصادی از جمله تجارت، خدمات و کشاورزی تشویق می‌کردند.	۳۱
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	مالیات - و آبادانی	حضرت در نامه‌ای به مالک اشتر در حمایت از فرهنگ کار و تلاش می‌گوید: «اما باید نظر تو بیشتر در آبادانی زمین باشد تا گرفتن خراج، چون خراج بدون آبادانی به دست نیاید و آن که بدون آبادانی خراج مطالبه کند، کشور را خراب و مردم را هلاک کند و حکومتش چند روز بیش نپاید.	۳۲
بررسی شاخصه‌های اقتصاد سالم و آرمانی در سیره علوی با تأکید بر نامه پنجاه و سوم نهج‌البلاغه (مقاله کد ۶)	پرهیز از اسراف	اسراف نه تنها ثروت فردی بلکه ثروت و تولید جامعه را به تباهی می‌کشاند.	۳۳
تحلیل برنامه درسی موجود دوره ابتدایی از منظر تربیت اقتصادی؛ ها و موانع چالش (مقاله کد ۷)	سرمایه و سرمایه‌گذاری - صنعت - کشاورزی	رونق اقتصادی با گسترش سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و کشاورزی، افزایش سطح تولید در جامعه با ایجاد محیط کار مناسب و متناسب آن افزایش درآمد و بالا رفتن بهره‌وری جامعه، کسب سرمایه، ثروت و مدیریت هزینه، تغییر در فرهنگ، اراده و نگرش افراد جامعه، رشد اقتصادی و بالا رفتن بهره‌وری جامعه را لازم و ضروری می‌دانند و همچنین به بازنگری کتب درسی و جهت نهادینه کردن مباحث اقتصادی مهم تأکید می‌کنند.	۳۴
تحلیل برنامه درسی موجود دوره ابتدایی از منظر تربیت اقتصادی؛ ها و موانع چالش (مقاله کد ۷)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	آموزش‌های رسمی و غیررسمی دانش‌آموزان مسائل و مفاهیم اقتصادی را پوشش دهد، لذا جهت تجهیز دانش‌آموزان در حفظ استقلال جامعه و قدرت مقاومت نمی‌آن در برابر حوادث مختلف فهم درست و کافی دانش‌آموزان از دانش اقتصاد در قالب برنامه‌های درسی نیاز مبرم وجود دارد.	۳۵
تبیین عناصر برنامه درسی تربیت اقتصادی در دوره آموزش عمومی (مقاله کد ۸)	کارآفرینی - سرمایه و سرمایه‌گذاری -	گذاری، تجارت، نیاز، مفاهیم اساسی علم اقتصاد عبارتند از: کارآفرینی، سرمایه‌مالکیت، بیکاری و پول؛ مفاهیم اخلاق اقتصادی نظیر (سبک زندگی، رفتارها، انصاف، انفاق، گذشت، ایثار) احکام اقتصاد(خمس، زکات و معاملات)	۳۶

	تجارت - انفاق - خمس - زکات	
۳۷	دوری از مفاسد اقتصادی - عدالت - زکات - خمس - انفاق - پرهیز از اسراف	به برخی از مؤلفه‌های تربیت اقتصادی مانند کسب روزی از راه‌های مشروع و حلال، پرهیز از مفاسد اقتصادی (کم‌فروشی، گران‌فروشی، احتکار، ربا، رشوه، دزدی، طمع، پول‌پرستی و حسادت) - عدالت اقتصادی (خمس، زکات، انفاق، قرض دادن، صدقه، کمک به نیازمندان) و استفاده از تولیدات داخلی کشور و توجه اندک به برخی دیگر از آنها مانند اهمیت و ارزش کار و شغل و نکوهش بیکاری و بطالت، صرفه‌جویی و پرهیز از اسراف و تبذیر و تعاون و همکاری توجه بیشتری صورت گرفته است.
۳۸	کارآفرینی - پرهیز از اسراف	آزمون تی تک نمونه‌ای از اهداف سواد اقتصادی از منظر معلمان را اندازه‌گیری می‌کند. اهداف مورد بررسی عبارتند از: حفظ و توسعه ثروت، اقتصاد و معیشت، کسب و کار، بطالت و بیکاری، کارآفرینی، اسراف و تبذیر، کسب حلال و تحوّل شغل.
۳۹	پرهیز از اسراف - سرمایه و سرمایه‌گذاری - صنعت - کشاورزی - مالیات - انفاق - عدالت - دوری از مفاسد اقتصادی - قناعت و ساده‌زیستی	های اجتماعی، مفاهیم ها در چهار خوشه‌ی ویژگی‌های فردی، ویژگی‌یافته بندی شده‌اند. مفاهیم اقتصادی عبارتند از: اخلاق اقتصادی دسته معامله، دخل و خرج، پس‌انداز، صرفه‌جویی، مالکیت، کار، سرمایه، سود و زیان، نقد و نسیه، صنعت، کشاورزی و خدمات، مالیات، تولید. خوشه اخلاق اقتصادی شامل: صداقت و امانتداری، گذشت، قناعت، انفاق، عدالت و پرهیز از کم‌فروشی است.
۴۰	کمیابی	بکر معتقد است اگر اقتصاد را در معنای «اختصاص منابع کمیاب به اهداف رقیب» در نظر بگیریم، در این صورت می‌توان تصمیم‌های عقلانی در حوزه‌های مختلف اعم از سیاست، روابط خانوادگی و فعالیت‌های علمی را با روش اقتصادی تحلیل نمود.
۴۱	کارآفرینی	پرورش کارآفرین رقابتی، حاکمیت منطق هزینه_سود، بازاری سازی تعلیم و تربیت، مدیریت مبتنی بر کمی‌گرایی و پاسخگویی از عناصر مهم مدیریت نظام‌های آموزشی هستند.
۴۲	سرمایه و سرمایه‌گذاری	انسانی که در پی مدیریت اقتصادی زمان است و منابع خود را برای مصرف، کسب رضایت و سرمایه‌گذاری صرف می‌کند، این انسان در حقیقت از طریق مدیریت اقتصادی، سرمایه انسانی خود را مدیریت می‌کند و ارزش‌های سنتی لیبرالیسم که مبتنی بر آزادی طبیعی، خودمختاری، تکیه بر خویشتن و اعتماد به نفس بود، جای خود را به رقابت برای «سرمایه‌ای کردن وجود انسانی» می‌دهد.
۴۳	دوری از مفاسد اقتصادی، زکات، انفاق، پرهیز از اسراف	آسیب و فتنه‌های اقتصادی نظیر، احتکار، کم‌فروشی و گران‌فروشی، فقر اقتصادی، بیکاری، تنبلی، ربا خواری، عدم پرداخت (زکات، صدقه، انفاق)، مصرف‌گرایی افراطی و حرص و طمع، جامعه را تهدید می‌کند که باید از این آسیب‌ها آگاه باشیم و برای رفع آن‌ها بکوشیم.
۴۴	تربیت و اهمیت نیروی انسانی - کارآفرینی - سرمایه و سرمایه‌گذاری	با بررسی آنچه در مورد تعلیم و تربیت اقتصادی وجود دارد، در یک نگاه گذرا می‌توان رسالت برنامه‌های تعلیم و تربیت اقتصادی را در تربیت افرادی خلاصه کرد که می‌باید به: - تصمیم‌گیرندگانی شایسته و عاقل در زندگی فردی و جمعی خود؛ - شهروندانی مسئولیت‌پذیر؛ - افرادی مولّد، کارآفرین و بهره‌ور به عنوان نیروی کار؛ - مصرف‌کنندگانی مطلع، پس‌اندازکنندگان و سرمایه‌گذارانی آینده‌نگر و حسابگر تبدیل شوند.

تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	تقسیم کار	تولیدی به اهداف خود دست می‌یابد که در انجام آن یکسری اصول شامل تقسیم کار، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، توانایی، تخصص، نظارت و ارزشیابی مدنظر باشد.	۴۵
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	کشاورزی	کشاورزی به سبب تأثیر اساسی در زندگی مردم و رونق اقتصادی جامعه مورد تأکید فراوان آیات و روایات اهل بیت علیهم‌السلام است.	۴۶
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	تجارت	تجارت در گذشته از راه‌های مهم تأمین زندگی انسان بوده و امروزه نیز از سودآورترین حرفه‌هاست.	۴۷
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	صنعت	صنعت یکی از انواع کسب و کارهای مولد است که هر فردی با تجهیز به توانمندی‌های صنعتی متناسب با ویژگی‌های خود می‌تواند در چرخه تولید مؤثر واقع شده و زمینه‌های ایجاد جامعه‌ای مولد را فراهم می‌آورد.	۴۸
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	عدالت	عدالت اقتصادی از مهم‌ترین اصول و والاترین اهداف اسلام است.	۴۹
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	اتفاق	قرآن متقین را افرادی معرفی می‌کند که به دیگران اتفاق می‌کنند.	۵۰
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	زکات	همراهی و همپایی زکات در کنار نماز در آیات قرآن نشان از اهمیت آن است.	۵۱
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	عدالت - خمس	یکی دیگر از روش‌های برقراری عدالت در جامعه‌ی اسلامی پرداخت خمس، یعنی یک پنجم اموال است.	۵۲
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	دوری از مفاسد اقتصادی	توزیع نابرابر ثروت عامل دو پدیده‌ی شوم «فقر» و «تکاثر» است.	۵۳
تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی (مقاله کد ۱۵)	پرهیز از اسراف	از معیارها و ارزش‌های مهم اسلامی در همه‌ی ابعاد زندگی از جمله مصرف، اعتدال است.	۵۴
مؤلفه‌های اقتصادی و اجتماعی آموزش در توسعه‌ی پایدار (مقاله کد ۱۶)	کشاورزی	کشورهایی وجود دارند که ابتدا با تمرکز در کشاورزی مانند انگلیس و فرانسه توسعه یافته‌اند، اما آفریقا به خصوص نیجریه با منابع طبیعی زیادی مانند زمین، مواد معدنی و آب و هوا چیز چندانی برای نشان دادن آن ندارد.	۵۵
مؤلفه‌های اقتصادی و اجتماعی آموزش در توسعه‌ی پایدار (مقاله کد ۱۶)	سرمایه و سرمایه‌گذاری - مالیات	اقتصاد به توسعه کمک می‌کند اما توسط سه عامل تعیین می‌شود. کل موسسات پس‌انداز، اعتباری و مالی و سرمایه‌گذاری پس‌انداز کالاهای سرمایه‌ای. بیشتر اوقات، مالیات، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، هزینه‌های کسری و وام برای افزایش استفاده می‌شود. تشکیل سرمایه کلید رشد اقتصادی LDC پس‌انداز کم مرتبط با است.	۵۶
مؤلفه‌های اقتصادی و اجتماعی آموزش در توسعه‌ی پایدار (مقاله کد ۱۶)	صنعت - کشاورزی - کارآفرینی - سرمایه و سرمایه‌گذاری	صنایع تولیدی و فرآوری در حالی که تولید صنایع تولیدی مانند ماشین آلات و ابزارها را در اختیار دارند، با وجود مؤسسات عالی مانند حمل و نقل، ارتباطات، تسهیلات اعتباری و غیره باعث افزایش تولیدات انبوه کشاورزی برای توسعه کل کشور می‌شود. با این حال، تغییر ساختاری که بر مهارت‌های فنی، فعالیت‌های اداری و کارآفرینی (تعداد مهندسان، دانشمندان، مدیران و مدیران و غیره) و تأمین سرمایه تأثیر می‌گذارد.	۵۷
تحلیل وضع موجود تربیت اقتصادی در برنامه درسی دوره دوم متوسطه از دیدگاه دانش آموزان و معلمان (پایان نامه کد ۱۷)	کارآفرینی - پرهیز از اسراف	مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در برنامه درسی دوره دوم متوسطه عبارتند از: حفظ و توسعه ثروت، اقتصاد و معیشت، کسب و کار، پرهیز از بطالت و بیکاری، کارآفرینی، پرهیز از اسراف و تبذیر، کسب حلال، تحول شغل و حرفه.	۵۸

تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	عدالت	اصلی ترین و مهم ترین وظیفه‌ی دولت، در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی «اجرای عدالت اقتصادی» است.	۵۹
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	مالیات	مالیات اسلامی حقی معلوم است که قانون‌گذار اسلامی، بر دارایی افراد واجب کرده است.	۶۰
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	مالیات - عمران و آبادانی	بعد از دریافت مالیات نوبت به توزیع و تقسیم بیت‌المال میان مردم و مصرف نمودن آن در کارهای عمرانی و اقتصادی کشور است.	۶۱
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	دوری از مفاسد اقتصادی	حکومت اسلامی زمانی می‌تواند ادعا کند به تمام اهداف اقتصادی خود رسیده است که فساد در بدنه آن رخنه نکرده باشد.	۶۲
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	صنعت - تجارت	رکن اساسی و بدنه اقتصادی جامعه، بازرگانان و صنعت‌گران هستند که در اصطلاح «فعالان اقتصادی» نامیده می‌شوند.	۶۳
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	قناعت و ساده‌زیستی	توجه به زهد یکی از مهم‌ترین عوامل پی‌ریزی اقتصاد سالم و مستحکم است.	۶۴
تحلیلی بر سازوکارهای عملی اقتصاد مقاومتی در نهج البلاغه با تکیه بر وظایف دولت (مقاله کد ۱۸)	پرهیز از اسراف	اصلاح الگوی مصرف به معنای «نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور» است.	۶۵
تدوین الگوی تربیت اقتصادی بر مبنای نهج‌البلاغه به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی (پایان‌نامه کد ۱۹)	قناعت و ساده‌زیستی	امام علی(ع) در حوزه اخلاق اقتصادی به تخلق به سجایای اخلاقی چون تقوا، توکل، تسلیم، شکر، صبر، زهد، قناعت، احسان و سخاوت توصیه نموده است.	۶۶
تدوین الگوی تربیت اقتصادی بر مبنای نهج‌البلاغه به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی (پایان‌نامه کد ۱۹)	پرهیز از اسراف	روش صحیح مصرف کردن اموال، پرهیز از کسب مال حرام، پالایش رفتارهای اسراف‌گرایانه به عنوان مولفه‌های رفتار اقتصادی مترقیان نامبرده شده‌اند.	۶۷
تدوین الگوی تربیت اقتصادی بر مبنای نهج‌البلاغه به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی (پایان‌نامه کد ۱۹)	زکات - انفاق - صنعت - تجارت - دوری از مفاسد اقتصادی	برخی از مولفه‌های رفتار اقتصادی در ارتباط با دیگران عبارتند از: پرداختن زکات، انفاق، تنظیم رفتارهای اقتصادی در حوزه صنعت، تجارت و بازار با تکیه بر کاهش مفاسد اداری و اقتصادی	۶۸
جایگاه تربیت اقتصادی مبتنی بر اخلاق اسلامی در محتوای کتابهای درسی های آسمانی هدیه (مقاله کد ۲۰)	سرمایه و سرمایه‌گذاری - عدالت - انفاق - خمس - زکات - دوری از مفاسد اقتصادی - قناعت و ساده‌زیستی	تربیت اقتصادی شامل سه بُعد تولید، توزیع و مصرف است. تولید (کسب و کار حلال، بیکاری، قراردادها و بازار سرمایه) توزیع (عدالت، مالکیت، انفاق، خمس، زکات، صدقه و مبارزه با ربا و احتکار) و مصرف (زهد و پرهیز از تجمل‌گرایی و نذر)	۶۹
ارزیابی مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در کتب مطالعات اجتماعی دوره متوسطه اول (پایان‌نامه کد ۲۱)	سرمایه و سرمایه‌گذاری	در این پژوهش مفهوم مصرف، خرید و فروش کالا و خدمات، کسب درآمد و دارایی (سرمایه) و پس انداز را در بر گرفته است.	۷۰
آدم اسمیت در مورد آنچه با نابرابری اقتصاد اشتباه است، میگوید... (مقاله کد ۲۲)	عدالت	نابرابری اقتصادی، موجب تضعیف اخلاق و در نتیجه تحقیر فقرا و ستایش و تقلید شود؛ به همین علت، نابرابری اقتصادی باعث شکل‌گیری بی‌از ثروتمندان می‌عدالتی و از بین رفتن تحرک اجتماعی می‌گردد.	۷۱
بررسی مبانی دینی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت اقتصادی مبتنی بر اقتصاد مقاومتی	قناعت و ساده‌زیستی	قناعت را نباید اینگونه در نظر گرفت که تلاش و کوشش را کنار گذاشت و به همین وضع اقتصادی راضی بود، بلکه قناعت به معنی بسنده کردن و خشنود بودن به نتیجه کار خود، پس از تلاش و کوشش است.	۷۲

۲۳	پرهیز از اسراف	بررسی مبانی دینی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت اقتصادی مبتنی بر اقتصاد مقاومتی (مقاله کد ۲۳)	شود و این کالاها فرهنگ اسراف و مصرف گرایی باعث افزایش واردات کالا می کنند، طبعاً فرهنگ وارده نیز در مسیر بیگانه را نیز همراه خود وارد مملکت می هدف ها استعمار گرانه خواهد بود و باعث افزایش وابستگی به قدرت های استعمارگر شود. می
۲۴	تجارت	نگاهی قرآنی به نقش الگو در تربیت اقتصادی فرزندان (مقاله کد ۲۴)	از آنجا که تجارت معمولاً برای انسان سودآور است و سوددهی در مفهوم آن نهفته است، لذا مردم به آن رغبت می نمایند.
۲۵	دوری از مفاسد اقتصادی	نگاهی قرآنی به نقش الگو در تربیت اقتصادی فرزندان (مقاله کد ۲۴)	بر اساس آموزه های دینی کسب درآمد از راه هایی مانند اخذ ربا، کم فروشی و موارد مشابه ممنوع شده است.
۲۶	پرهیز از اسراف	نگاهی قرآنی به نقش الگو در تربیت اقتصادی فرزندان (مقاله کد ۲۴)	در عین برخورداری از موقعیت اقتصادی مناسب، در زندگی راه میانه روی را در پیش گرفته و از اسراف پرهیز می کند و بخل و سخت گیری نیز ندارد.
۲۷	انفاق	نگاهی قرآنی به نقش الگو در تربیت اقتصادی فرزندان (مقاله کد ۲۴)	انفاقات و صدقات با تأثیرگذاری در عالم آفرینش، موجب افزایش سرمایه ی پرداخت کننده می گردد.
۲۸	سرمایه و سرمایه گذاری	نگاهی قرآنی به نقش الگو در تربیت اقتصادی فرزندان (مقاله کد ۲۴)	امکانات تولیدی و سرمایه گذاری و نیز تدوین قوانین مناسب و تأمین امنیت لازم برای سرمایه گذار، موجب تقویت انگیزه ی سرمایه گذاری و فعالیت اقتصادی در بین مردم می شود.
۲۹	صنعت - تجارت - کشاورزی	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	امام علی (ع) گرچه در سنت گفتاری خود همه فعالیت های مفید اقتصادی اعم از صنعت، تجارت، خدمات و کشاورزی را مورد تشویق قرار داد، اما شخصاً کشاورزی را برگزید.
۸۰	خمس	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	خمس عبارت از یک حق مالی است که باید از موارد معینی مانند غنایم جنگی و معادن و... تأمین شود و فیء عبارت است از اموالی که بدون جنگ و لشکر کشی از کفار به غنیمت گرفته می شود.
۸۱	قناعت و ساده زیستی	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	امام باقر (ع) در توصیف ساده زیستی امیرمؤمنان (ع) می فرماید: به خدا سوگند که علی (ع) همچون بنده خوراک می خورد و همچون بنده می نشست؛ و اگر دو پیراهن می خرید، پیراهن بهتر را به غلام خود می داد، و خود آن دیگری را بر تن می کرد.
۸۲	عدالت	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	بطور کلی امام تأمین چهار اصل برای یک حکومت را اصلی ترین وظیفه یک حکومت می داند: عدالت و امنیت و رفاهت و تربیت مردمان. از نظر ایشان کوتاهی حکومت اسلامی در هریک از این موارد قابل گذشت نیست.
۸۳	عدالت - مالیات	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	اولین منبع اصلی درآمد دولت در اقتصاد اسلامی مالیات است. از اساسی ترین کارها در سامان یافتن حکومت، توجه درست به مالیات و برنامه ریزی مالیاتی است که مهم ترین پشتوانه و کارسازترین وسیله برای پیشبرد اهداف اقتصادی - اجتماعی و تحقق عدالت اقتصادی است.
۸۴	مالیات	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	یکی دیگر از منابع اصلی درآمد دولت در اقتصاد اسلامی در حکومت امام علی (ع) خراج بوده است. خراج برای افراد، با توجه به میزان درآمد و امکانات آن ها متفاوت بود می باشد.
۸۵	عمران و آبادانی	روش شناسی اقتصاد اسلامی بر اساس عملکرد اقتصادی امام علی (ع) (مقاله کد ۲۵)	یکی از عوامل ویرانی سرزمین ها، نابسامانی اقتصادی است. ویرانی زمین تنها از تنگدستی دارندگان زمین پیش می آید؛ و بی گمان نابسامانی اقتصادی معلول بی تدبیری و سوء مدیریت است.
۸۶	عدالت - پرهیز از اسراف	مؤلفه های اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری (حفظه الله تعالی) (مقاله کد ۲۶)	برخی از مؤلفه های اقتصاد مقاومتی به دست آمده از بیانات مقام معظم رهبری عبارتند از: بهبود شاخص های اقتصادی، استقلال، خودکفایی، ایجاد فرهنگ صرفه جویی، گفتمان سازی، عدالت اقتصادی، عزم ملی و نخبه گرایی

بررسی مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی در نظام درآمدی دولت و تأثیر آن بر رشد اقتصادی ایران (مقاله کد ۲۷)	مالیات	مؤلفه‌های به دست آمده از این پژوهش در زمینه‌ی اقتصاد مقاومتی عبارتند از: ۱- های دولت از تولید ناخالص داخلی نرخ شد اقتصادی ۲- سهم هزینه ۳- سهم درآمدهای نفتی ۴- مالیات از تولید ناخالص داخلی	۸۷
تبیین جایگاه و اصول رفتار اقتصادی مطلوب از دیدگاه امام علی(ع) (مقاله کد ۲۸)	دوری از مفاسد اقتصادی	بدان که در بسیاری از ایشان سختگیری در معامله، بخل، احتکار برای سودجویی و زورگویی در فروختن جنس با نرخ‌گذاری دلخواه و آزاد وجود دارد که این مایه زیان عموم مردم و ننگ و عیب بر زمامداران است. پس از احتکار جلوگیری کن.	۸۸
تبیین جایگاه و اصول رفتار اقتصادی مطلوب از دیدگاه امام علی(ع) (مقاله کد ۲۸)	عدالت	هرگز امکان ندارد عدالت برقرار گردد، مگر اینکه نظام استثماری و کم بها دادن به کار و کالای مردمان از میان برود.	۸۹
تبیین جایگاه و اصول رفتار اقتصادی مطلوب از دیدگاه امام علی(ع) (مقاله کد ۲۸)	پرهیز از اسراف	بر اساس تعالیم والای علوی، انسان حتی در مصرف شخصی اموال خویش باید به جامعه و نیازهای آن توجه داشته باشد و بداند که مصرف افزون از حد، در حقیقت اسراف در حق اجتماع است نه فقط اسراف در اموال شخصی و بدون شک انسان، مالک کالاهایی است که به طور مشروع دست می‌آورد و مصرف آنها به میزان رساند. دلخواه جایز است؛ ولی این مصرف اضافی به «حقوق جامعه» زبان می	۹۰
تبیین جایگاه و اصول رفتار اقتصادی مطلوب از دیدگاه امام علی(ع) (مقاله کد ۲۸)	عدالت	ها و فقدان عدالت اقتصادی است. به علت بسیاری از نارضایتی‌ها و انقلابها، نابرابری همین دلیل، تمام مصلحان بشری و انسانهای آزاده تاریخ با اندیشه عدالت و امنیت اقتصادی در همه وجوه، حرکت‌های اصلاحی خود را آغاز نموده‌اند.	۹۱
تبیین جایگاه و اصول رفتار اقتصادی مطلوب از دیدگاه امام علی(ع) (مقاله کد ۲۸)	عمران و آبادانی- مالیات	حضرت علی(ع) در نامه‌ای به قرظله بن کعب انصاری می‌فرماید: در حوزه مسئولیت اند که مدفون شده است. مسلمانان باید عهده‌دار تو، نه‌ری را در زمینی نام برده سازندگی آن باشند، پس شما و آنها بررسی کنید و سپس آن را احیاء، ساخته و اصلاح نمایید. پس اگر آن را احیاء نمایید، نزد ما بهتر است از اینکه خراج و مالیات بگیرید.	۹۲
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	تجارت	یکی از ثمرات خدامحوری در حوزه‌ی اقتصاد، متعهد شدن کاسبان، تاجران و بازرگانان به شرع مقدس و احکام شرعی است.	۹۳
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	دوری از مفاسد اقتصادی	همانا ملت‌های پیش از شما به هلاکت رسیدند بدان جهت که حق مردم را نپرداختند، پس دنیا را با رشوه دادن به دست آوردند و مردم را به راه باطل بردند و آنان اطاعت کردند.	۹۴
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	عدالت	از جمله اساسی‌ترین پیش‌نیازهای قانون‌مداری در جامعه داشتن سیستم قضایی است که عدالت محور و مقتدر باشد.	۹۵
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	تجارت	امام علی(ع) تجارت را عامل استقلال اقتصادی و دوری از وابستگی را تجارت و کسب و کار می‌داند. ایشان می‌فرماید: تجارت کنید و به کار و تلاش روی بیاورید که از آنچه در دست دیگران است بی نیاز می‌شوید.	۹۶
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	صنعت	از دیدگاه امام علی(ع) صنعت نیز به عنوان رکن اقتصاد پویا و عامل رونق اقتصادی جامعه، باید مورد توجه مدیران و کارگزاران جامعه قرار گیرد.	۹۷
امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه مالک اشتر (مقاله کد ۲۹)	عمران و آبادانی- تربیت و اهمیت نیروی انسانی	از جمله راهکارهای حضرت علی(ع) جهت عمران و آبادانی بلاد اسلامی، تشویق و اهمیت دادن به نیروهای انسانی کارآمد برای بسیج سازندگی و ترغیب به آبادانی است.	۹۸
آموزش اقتصاد (مقاله کد ۳۰)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	اگر معلمان می‌توانستند از روش‌های مؤثرتری در دوره‌های اقتصادی که تدریس می‌کنند استفاده کنند، دانش‌آموزان آن‌ها می‌توانند اطلاعات بهتر شهروندان نه تنها ایالات متحده، بلکه جهان را نیز درک کنند.	۹۹
آموزش اقتصاد (مقاله کد ۳۰)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	هدف از آموزش اقتصاد، تربیت شهروندانی مسئول و تصمیم‌گیرندگانی مؤثر است. همچنین تربیت اقتصادی را باید به صورت تجاری واقعی آموزش داد تا در زندگی روزمره بکار آید و مؤثر واقع شود.	۱۰۰

معیار و راهبردهای عدالت اقتصادی در البلاغه نهج (مقاله کد ۳۱)	عدالت	همه را یکسان بنگر. اگر یکی را به گوشه چشمی نگرستی، به دیگری رو در رو نگاه نکن تا بزرگان از تو نخواهند که به ناتوانان ستم کنی و ناتوانان از عدالت تو ناامید نشوند.	۱۰۱
معیار و راهبردهای عدالت اقتصادی در البلاغه نهج (مقاله کد ۳۱)	عدالت	برابری در فرصت‌ها و رفع تبعیض، به گونه‌ای که هر صاحب حقی به حق خود برسد، باید جزو فرایندهای مهم جهت تحقق عدالت اقتصادی باشد.	۱۰۲
معیار و راهبردهای عدالت اقتصادی در البلاغه نهج (مقاله کد ۳۱)	دوری از مفاسد اقتصادی	تاکید بر مقابله با احتکار و تاکید بر این نکته که باید نرخ گذاری به گونه‌ای انجام شود که خریدار و نه فروشنده متضرر نشوند.	۱۰۳
مؤلفه‌های مدیریت اقتصادی امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه (مقاله کد ۳۲)	مالیات	خراج از جمله منابع مهم درآمدی دولت‌ها محسوب می‌شود که سیاست‌گذاری در مورد آن به عنوان یکی از سیاست‌های مالی در اقتصاد کلان توصیه شده است.	۱۰۴
مؤلفه‌های مدیریت اقتصادی امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه (مقاله کد ۳۲)	زکات	یکی از مهم‌ترین روش‌های زدودن فقر اقتصادی در اسلام، زکات می‌باشد.	۱۰۵
مؤلفه‌های مدیریت اقتصادی امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه (مقاله کد ۳۲)	مالیات - عدالت	بدون شک در جامعه‌ای که قرار است موازین و احکام الهی اجرا گردد، وضع و اخذ خراج نیز باید با نهایت انصاف و عدالت صورت پذیرد تا مبادا مالیات دهندگان با ها، انگیزه خود را ازدست داده واز عرصه کار و تولید خارج احساس سنگینی مالیات شوند.	۱۰۶
مؤلفه‌های مدیریت اقتصادی امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه (مقاله کد ۳۲)	عدالت	یکی از مهم‌ترین وجوه برقراری عدالت اقتصادی در جامعه، نظارت در توزیع می‌باشد، زیرا در این مرحله، بیت‌المال جمع‌آوری شده و در اختیار کارگزاران قرار گیرد.	۱۰۷
مؤلفه‌های مدیریت اقتصادی امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه (مقاله کد ۳۲)	دوری از مفاسد اقتصادی	احتکار از جمله عواملی است که تعادل عرضه و تقاضا را بهم می‌زند و موجب بالارفتن قیمت‌ها و عدم امنیت اقتصادی می‌شود.	۱۰۸
بررسی تطبیقی اهداف اقتصادی مکتب اقتصاد اسلامی داری و اقتصاد سرمایه (مقاله کد ۳۳)	سرمایه و سرمایه‌گذاری	اساسی‌ترین رکن‌های نظام سرمایه‌داری عبارتند از: انجام مبادله‌ی آزاد فعالیت‌های تولیدی در قالب بازار، در دست داشتن قیمت‌ها توسط کارگزاران خصوصی، وجود بازار رقابت و حضور کم‌رنگ دولت در این نظام اقتصادی است.	۱۰۹
بررسی تطبیقی اهداف اقتصادی مکتب اقتصاد اسلامی داری و اقتصاد سرمایه (مقاله کد ۳۳)	عدالت	توزیع درآمد براساس مکانیسم بازار را بهترین و عادلانه‌ترین نوع توزیع درآمد می‌داند.	۱۱۰
بررسی تطبیقی اهداف اقتصادی مکتب اقتصاد اسلامی داری و اقتصاد سرمایه (مقاله کد ۳۳)	عدالت - پرهیز از اسراف	اهداف مکتب اقتصادی اسلام با توجه به جهان بینی اسلامی به طور کلی به چهار گروه تقسیم می‌شود که عبارتند از: هدف غایی (قرب الهی)، هدف عالی (رفاه عمومی)، اهداف میانی (عدالت، امنیت و رشد اقتصادی) و اهداف جاری (تثبیت ی منابع و جلوگیری از اسراف). اقتصادی، توزیع عادلانه‌ی منابع، تخصیص بهینه	۱۱۱
تحلیلی بر اقتصاد اسلامی و مؤلفه‌های آن در قرآن کریم (مقاله کد ۳۴)	عمران و آبادانی	استقرار انسان در زمین و تأمین نیازهای طبیعی و فراهم کردن وسایل آسایش زندگی او، نیازمند آبادانی و عمران و خدمات اجتماعی و تولید است. لذا تأمین آبادانی و عمران زمین، یکی از هدف‌های فرعی زندگی و از هدف‌های اصلی اقتصاد اسلامی است.	۱۱۲
تحلیلی بر اقتصاد اسلامی و مؤلفه‌های آن در قرآن کریم (مقاله کد ۳۴)	عدالت - پرهیز از اسراف - دوری از مفاسد اقتصادی - کشاورزی - انفاق زکات - خمس	کنی فقر و استضعاف، منع ثروت تواند شامل عدالت، ریشه‌ای اسلام می‌آورد پایه اندوزی و منع استثمار و امثال آن باشد و برای حصول این اهداف، اسلام بر ابزارهایی از قبیل منع اسراف و تبذیر، منع اختلاس و احتکار، منع ربا و رشوه، توزیع عادلانه‌ی ثروت‌ها و درآمدها، استفاده از انفال و ثروت‌های عمومی، برنامه‌ریزی در کشاورزی و دامپروری برای رفع نیازهای اولیه، انفاقات، صدقات، زکوات و اخماس، توجه به کار مفید اقتصادی و اهمیت به حقوق کارگر و دیگر وسایل استوار می‌باشد.	۱۱۳
کاربست مؤلفه‌های حوزه توزیع تربیت	عدالت	یافته‌های پژوهش که مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در حوزه توزیع است، به مؤلفه‌هایی اشاره می‌کند	۱۱۴

اقتصادی در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آموزه های اسلامی (مقاله کد ۳۵)		که برای توزیع، انسان نیازمند آن هاست تا عدالت محقق شود.
کاربست مؤلفه‌های حوزه توزیع تربیت اقتصادی در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آموزه های اسلامی (مقاله کد ۳۵)	عدالت- انفاق	انفاق موجب توزیع عادلانه درآمد می‌شود؛ به این صورت که اموال اضافی که در دست ثروتمندان جامعه است، با رضایت خود آنان به افراد کم توان و ضعیف داده شود و به این ترتیب صرفاً این دولت نیست که به محرومان کمک می‌کند.
کاربست مؤلفه‌های حوزه توزیع تربیت اقتصادی در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آموزه های اسلامی (مقاله کد ۳۵)	زکات - مالیات- عدالت	انسان باید به اطراف خود هم توجه کند و با پرداخت زکات که نوعی مالیات است، برای کمک به توزیع عادلانه در جامعه و پیشبرد اهدافش کمک کند.
کاربست مؤلفه‌های حوزه توزیع تربیت اقتصادی در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آموزه های اسلامی (مقاله کد ۳۵)	خمس	برای خمس هم مانند سایر ابزارهای مالی توزیع مصارفی در نظر گرفته شده است که در مورد مناسب و به افراد شایسته تعلق گیرد.
کاربست مؤلفه‌های حوزه توزیع تربیت اقتصادی در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آموزه های اسلامی (مقاله کد ۳۵)	دوری از مفاسد اقتصادی	برخی از مهمترین مصادیق این مفاسد اقتصادی که در آیات و روایات هم بیشتر بر آن ها تأکید شده است، عبارتند از: ربا، کم‌فروشی، احتکار و رشوه.
آموزش اقتصادی در ثروت ملل آدم اسمیت (مقاله کد ۳۶)	سرمایه و سرمایه‌گذاری- تربیت و اهمیت نیروی انسانی	اسمیت از توضیحاتی شروع می‌کند که به معنای سرمایه‌گذاری در منابع انسانی به عنوان تحول تصحیح شده در نظریه‌های کلاسیک مصرف تولیدی است. فرضیه‌ای که منجر به تمایز سرمایه انسانی از مصرف می‌شود، از یک سری تأملات نشأت می‌گیرد که نشان می‌دهد چگونه سرمایه انسانی اسمیت نمایانگر کل مهارت‌های تولیدی و دانش گنج‌ناییده شده در عوامل اقتصادی است.
آموزش اقتصادی در ثروت ملل آدم اسمیت (مقاله کد ۳۶)	سرمایه و سرمایه‌گذاری	دلیلی که منجر به سرمایه‌گذاری در مهارت‌های کار می‌شود، انتظار جریان درآمد بالاتر است یا همان‌طور که اسمیت می‌نویسد، مکملی در مقایسه با دستمزد معمول کار فعلی، "بیش‌تر و بالاتر از دستمزد معمول کار مشترک" است.
آموزش اقتصادی در ثروت ملل آدم اسمیت (مقاله کد ۳۶)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	توجه به افزایش محصول اجتماعی، اهمیت تربیت اقتصادی افراد و منابع انسانی، نقش اساسی در توضیح فرایند رشد دارد.
تحلیلی بر نظریه ارزش و توزیع اقتصاددانان (مقاله کد ۳۷)	سرمایه و سرمایه‌گذاری	اگر معاملات بر اساس تحولات بازارهای حقیقی کالا شکل بگیرد و مبتنی بر جریانات واقعی تولید و توزیع ثروت باشد دارای فوائد اقتصادی زیر خواهد بود: ۱- در اختیار داشتن طیف وسیعی از ریسک و بازدهی برای برطرف کردن نیازهای سرمایه‌گذاری ۲- پخش مالکیت منابع تولید در میان افراد جامعه ۳- افزایش پس‌انداز ۴- متنوع بودن منابع تأمین مالی ۵- کاهش هزینه تأمین مالی
مبانی و مصادیق تعلیم و تربیت اقتصادی فرزندان در خانواده‌ی اسلامی (مقاله کد ۳۸)	پرهیز از اسراف- عدالت	زمینه‌سازی جهت تولید و توزیع، لزوم اتخاذ الگوی صحیح مصرف و عدالت محوری، تخصص و نوآوری و تلقین مطلوبیت تلاش از مبانی و مصادیق تربیت اقتصادی فرزندان در خانواده‌ی اسلامی است.
تحلیل محتوای کتاب‌های درسی ریاضی و تعلیمات اجتماعی دوره ابتدایی بر اساس های سواد مالی و اقتصادی مؤلفه (پایان‌نامه کد ۳۹)	تربیت و اهمیت نیروی انسانی- سرمایه و سرمایه‌گذاری- مالیات- کمیابی	مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در حوزه‌ی کلی عرضه و تقاضا مورد بررسی قرار گرفتند: *عرضه: تولید، انواع منابع، نیروی انسانی، سرمایه، دارایی، بیکاری، اشتغال، هزینه ی فرصت و خدمات *تقاضا: هزینه، مالیات، وام، نیازها، کمیابی و انتخاب، قیمت و تورم
توزیع فقر یا توزیع عدالت از دیدگاه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۰)	عدالت	در نگاه امام علی(ع) بهترین روش برای زمامداری، عدالت است. از این رو بهترین ابزار برای رسیدن به اهداف اساسی حکومت الهی نیز عدالت است. چنانکه می‌فرماید: «خیر السیاسات العدل»؛ بهترین سیاست‌ها عدالت و دادگری است؛
توزیع فقر یا توزیع عدالت از دیدگاه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۰)	عدالت	عدالت به عنوان مطلوب انسان‌ها در طول تاریخ، باید تعریف و بنیان خاص خود را داشته باشد. هر گروهی با توجه به تعریف و دیدگاهش نسبت به عدالت، روش اجرایی متناسب با آن تعریف را اتخاذ می‌نماید. به عنوان نمونه مرام‌های اشتراکی که عدالت را به معنای برابری مطلق می‌دانستند، برای تحقق عدالت مدّ نظر خود، به توزیع فقر روی آوردند.
توزیع فقر یا توزیع عدالت از دیدگاه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۰)	تجارت- سرمایه و سرمایه‌گذاری	حمایت از سرمایه‌داران سالم از دیدگاه امیرمؤمنان(ع) باعث می‌گردد تا شریان‌های اقتصادی جامعه خشک نشود. در نقطه مقابل اگر سرمایه‌داران سالم و تجّار درستکار در جامعه برای سرمایه‌گذاری و کسب و کار احساس امنیت نکنند و مورد حمایت

		دولت قرار نگیرند، فضا برای سرمایه‌داران زالوصفت و دلالتان بی‌ریشه که کاری جز تیشه زدن به ریشه‌های اقتصاد جامعه ندارند و تنها به فکر منافع شخصی هستند، باز می‌شود.	
۱۲۸	حمایت و توسعه کشاورزی یکی از اساسی‌ترین سیاست‌ها به منظور حفظ استقلال و شادابی اقتصاد هر جامعه است،	کشاورزی	توزیع فقر یا توزیع عدالت از دیدگاه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۰)
۱۲۹	جدیت در گرفتن مالیات عادلانه بر اساس سطح درآمد مردم، از سیاست‌هایی است که افزون بر رشد اقتصادی جامعه، از شکاف طبقاتی جلوگیری می‌نماید و یکی از اساسی‌ترین روش‌ها برای بسط عدالت اقتصادی است.	مالیات - عدالت	توزیع فقر یا توزیع عدالت از دیدگاه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۰)
۱۳۰	عدالت اجتماعی در نهج‌البلاغه به صورت یک فلسفه یا نظریه اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مورد توجه قرار می‌گیرد و به شکل یک ناموس بزرگ اسلامی جلوه می‌کند.	عدالت	های اقتصادی امام علی(ع) در آشنایی با اندیشه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۱)
۱۳۱	توان در ۶ اصل زیر خلاصه مهم‌ترین اصول تفکرات اقتصادی امام علی(ع) را می‌کرد: ۱- رعایت عدالت در تمام شئون اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ۲- مقابله با مفسد اقتصادی ۳- فقرزدایی در جامعه اسلامی ۴- سیاست ۵- وظایف اقتصادی دولت اسلامی ۶- رعایت قناعت و ساده‌زیستی در زندگی فردی و اجتماعی	عدالت - دوری از مفسد اقتصادی - قناعت و ساده‌زیستی	های اقتصادی امام علی(ع) در آشنایی با اندیشه نهج‌البلاغه (مقاله کد ۴۱)

ساختار و عناوین (جدول ۱) طبق پیشنهاد نریمانی و طاهری‌نیا(۱۳۹۸: ۹۵) برای انجام تحلیل محتوای کیفی پیشنهاد و به کار گرفته شده است. [16] مطابق (جدول ۱)، زیرمقوله‌های تربیت اقتصادی در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی استخراج گردیدند و سند و شاهد هر جمله آورده شده است. با توجه به اینکه تحلیل محتوا کیفی و از نوع استقرایی (یعنی از جزء به کل رسیدن) می‌باشد، لذا باید اشاره‌ای به نحوه دسته‌بندی زیرمقوله‌های به دست آمده و مضامین فشرده شده شود.

(جدول ۲): خلاصه دسته‌بندی مفاهیم استخراج شده از پژوهش‌ها ذیل زیرمقوله‌های مربوطه

زیرمقوله‌ها	دسته‌بندی مفاهیم استخراج شده
تربیت و اهمیت نیروی انسانی	مفاهیم ارتقای توانایی‌های حرفه‌ای، اهمیت آموزش شهروندی و آموزش دانش‌آموزان طبق برنامه درسی
تقسیم کار	مفاهیم تقسیم کار بین افراد جامعه
کمپایی	مفاهیم محدودیت منابع و مشاغل و منابع کمیاب
کارآفرینی	مفاهیم ایجاد شغل و حرفه برای افراد جامعه و کارآفرینی
کشاورزی	مفاهیم اهتمام به شغل کشاورزی و تولید محصولات کشاورزی
صنعت	مفاهیم مشاغل و حرفه‌های صنعتی و تولیدات صنعتی
تجارت	مفاهیم جامعه‌ی تجاری، تجار و بازرگانی
سرمایه و سرمایه‌گذاری	مفاهیم دارایی و سرمایه‌ها، سرمایه‌گذاری در دولت‌ها و مشاغل
عدالت	مفاهیم عقد قراردادهای عادلانه، دستگاه قضایی عادل و مقتدر، رفع تبعیض طبقاتی و جلوگیری از بی‌عدالتی در تقسیم بیت‌المال
انفاق	مفاهیم انفاق در اسلام و ارزش و اهمیت انفاق
خمس	مفاهیم یک پنجم اموال و احکام اسلامی خمس
زکات	مفاهیم پرداخت زکات و اهمیت آن
مالیات	مفاهیم تحصیلات مالیاتی و مالیات‌دهندگان و دریافت خراج
دوری از مفسد اقتصادی	مفاهیم احتکار، رباخواری، دزدی‌های کلان، رانت‌خواری، کم‌فروشی، گران‌فروشی، توزیع نابرابر ثروت، خیانت و پایمال نمودن حقوق مردم
قناعت و ساده‌زیستی	مفاهیم زهد، ساده‌زیستی، قناعت و پرهیز از جاه‌طلبی
عمران آبادانی	مفاهیم احیاء و اصلاح زمین‌ها، اهمیت بسیج سازندگی و آبادانی
پرهیز از اسراف	مفاهیم صرفه‌جویی، اعتدال و میانه‌روی در مصرف و اصلاح الگوی مصرف

طبق (جدول ۲)، در این پژوهش مفاهیم استخراج شده ذیل زیرمقوله‌های مربوطه دسته‌بندی شده‌اند.

(جدول ۳): دسته‌بندی مولفه‌های تربیت اقتصادی ذیل سه حوزه کلی تولید، توزیع و مصرف و فراوانی این مولفه‌ها در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت

دسته‌بندی مولفه‌ها	مولفه‌های تربیت اقتصادی	فراوانی	درصد فراوانی	مجموع فراوانی مولفه‌ها	درصد مجموع فراوانی مولفه‌ها
تولید	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	۱۲	۵/۵۸	۷۷	۳۵/۸۱
	تقسیم کار	۳	۱/۳۹		
	کمیابی	۵	۲/۳۲		
	کارآفرینی	۶	۲/۷۹		
	کشاورزی	۹	۴/۱۹		
	صنعت	۱۰	۴/۶۵		
	تجارت	۱۳	۶/۰۵		
	سرمایه و سرمایه‌گذاری	۱۹	۸/۸۴		
توزیع	عدالت	۳۹	۱۸/۱۴	۱۰۲	۴۷/۴۴
	انفاق	۱۱	۵/۱۱		
	خمس	۷	۳/۲۵		
	زکات	۹	۴/۱۹		
	مالیات	۱۵	۶/۹۸		
	دوری از مفاسد اقتصادی	۲۱	۹/۷۷		
مصرف	قناعت و ساده زیستی	۱۰	۴/۶۵	۳۶	۱۶/۷۵
	عمران و آبادانی	۷	۳/۲۵		
	پرهیز از اسراف	۱۹	۸/۸۴		
مجموع		۲۱۵	۱۰۰	۲۱۵	۱۰۰

طبق (جدول ۳) در مجموع ۲۱۵ مولفه‌ی تربیت اقتصادی در سه حوزه‌ی تولید، توزیع و مصرف، در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی یافت شد. در مجموع، ۷۷ مولفه ذیل مقوله تولید، که معادل ۳۵/۸۱ درصد از کل مولفه‌های شناسایی شده در تربیت اقتصادی می‌باشد، در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی یافت شد.

مجموع فراوانی مولفه‌های شناسایی شده در حوزه‌ی توزیع، ۱۰۲ مولفه، معادل ۴۷/۴۴ درصد از کل مولفه‌های شناسایی شده می‌باشد و به عبارتی بیشترین تعداد مولفه‌های تربیت اقتصادی شناسایی شده، در حوزه‌ی توزیع قرار گرفته‌اند.

تعداد مولفه‌های شناسایی شده ذیل حوزه‌ی مصرف، ۳۶ مورد معادل ۱۶/۷۵ درصد می‌باشد و به عبارتی کمترین درصد فراوانی را حوزه‌ی مصرف به خود اختصاص داده است. اکنون سه حوزه‌ی تولید، توزیع و مصرف به طور دقیق‌تر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

(جدول ۴): فراوانی و درصد فراوانی مولفه‌های تربیت اقتصادی حوزه تولید در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت

دسته‌بندی مولفه‌ها	مولفه‌های تربیت اقتصادی	فراوانی	درصد فراوانی
تولید	تربیت و اهمیت نیروی انسانی	۱۲	۱۵/۵۸
	تقسیم کار	۳	۳/۹۰
	کمیابی	۵	۶/۴۹
	کارآفرینی	۶	۷/۷۹
	کشاورزی	۹	۱۱/۶۹
	صنعت	۱۰	۱۲/۹۹
	تجارت	۱۳	۱۶/۸۸

۲۴/۶۸	۱۹	سرمایه و سرمایه گذاری
۱۰۰	۷۷	مجموع

با توجه به (جدول ۴) از بین زیرمقوله‌های حوزه‌ی تولید، بیشترین فراوانی با ۱۹ مورد معادل ۲۴/۶۸ درصد، مربوط به مولفه‌ی سرمایه و سرمایه‌گذاری می‌باشد؛ پس صاحب نظران تعلیم و تربیت در بخش تولید، بیشترین تأکید را روی مولفه‌ی سرمایه و سرمایه‌گذاری داشته‌اند. همچنین بعد از این مولفه، بیشترین تأکید صاحب نظران روی مولفه‌ی تجارت با ۱۳ مورد فراوانی معادل ۱۶/۸۸ درصد بوده است. در ادامه مولفه‌های تربیت و اهمیت نیروی انسانی با ۱۲ مورد فراوانی معادل ۱۵/۵۸ درصد، صنعت با ۱۰ مورد فراوانی معادل ۱۲/۹۹ درصد، کشاورزی با ۹ مورد فراوانی معادل ۱۱/۶۹ درصد، کارآفرینی با ۶ مورد فراوانی معادل ۷/۷۹ درصد و کمیابی با ۵ مورد فراوانی معادل ۶/۴۹ درصد قرار گرفته‌اند و در نهایت مولفه‌ی تقسیم‌کار با ۳ مورد فراوانی معادل ۳/۹۰ درصد کمترین میزان فراوانی را دارد. در مجموع فراوانی مولفه‌های تربیت اقتصادی در حوزه تولید، در دیدگاه صاحب نظران، ۷۷ مورد می‌باشد.

(جدول ۵): فراوانی و درصد فراوانی مولفه‌های تربیت اقتصادی حوزه توزیع در آرای تربیتی صاحب نظران تعلیم و تربیت

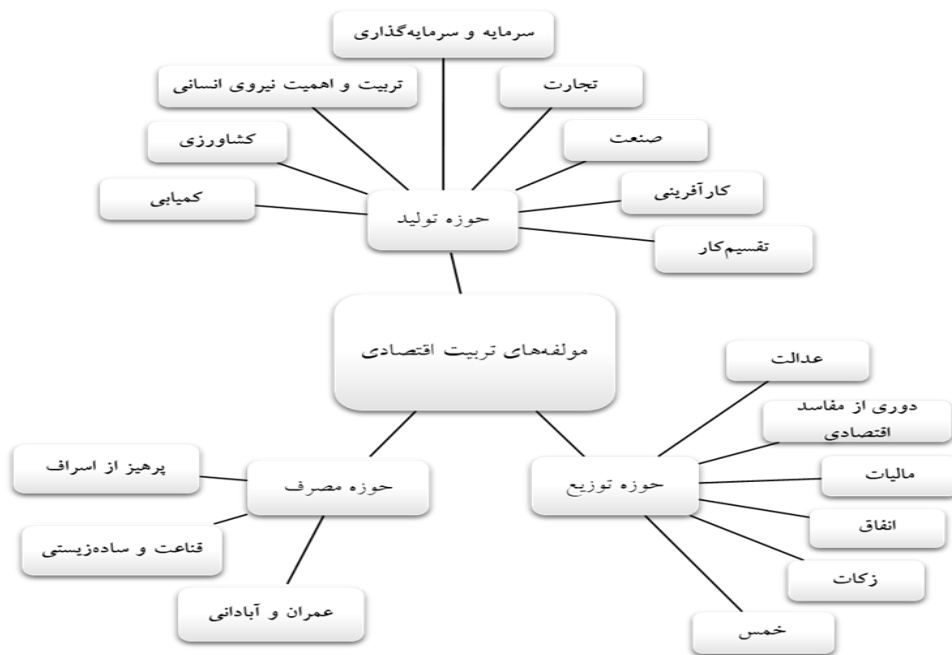
درصد فراوانی	فراوانی	مولفه‌های تربیت اقتصادی	دسته‌بندی مولفه‌ها
۳۸/۲۴	۳۹	عدالت	توزیع
۱۰/۷۸	۱۱	انفاق	
۶/۸۶	۷	خمس	
۸/۸۲	۹	زکات	
۱۴/۷۱	۱۵	مالیات	
۲۰/۵۹	۲۱	دوری از مفاسد اقتصادی	
۱۰۰	۱۰۲	مجموع	

مطابق (جدول ۵) در حوزه توزیع، بیشترین تأکید صاحب نظران تعلیم و تربیت روی مولفه‌ی عدالت با ۳۹ مورد فراوانی می‌باشد که ۳۸/۲۴ درصد از کل مولفه‌های استخراج شده در حوزه‌ی توزیع را شامل می‌شود. پس از مولفه‌ی عدالت، به ترتیب مولفه‌های دوری از مفاسد اقتصادی با ۲۱ مورد فراوانی معادل ۲۰/۵۹ درصد، مالیات با ۱۵ مورد فراوانی معادل ۱۴/۷۱ درصد، انفاق با ۱۱ مورد فراوانی معادل ۱۰/۷۸ درصد و زکات با ۹ مورد فراوانی معادل ۸/۸۲ درصد بیشترین فراوانی را در نظر صاحب نظران تعلیم و تربیت داشته‌اند و در نهایت مولفه‌ی خمس با ۷ مورد فراوانی معادل ۶/۸۶ درصد کمترین میزان فراوانی را در حوزه‌ی توزیع، به خود اختصاص داده است. طبق این جدول، مجموع مولفه‌های حوزه توزیع در آرای تربیتی صاحب نظران تعلیم و تربیت ۱۰۲ مورد می‌باشد و از بین سه حوزه‌ی تولید، توزیع و مصرف، حوزه‌ی توزیع با ۱۰۲ مورد فراوانی بیشترین مولفه‌های شناسایی شده را به خود اختصاص داده است و این بدین معناست که، صاحب نظران تعلیم و تربیت در آرای تربیتی خود، تأکید بیشتری روی حوزه‌ی توزیع در تربیت اقتصادی داشته‌اند.

(جدول ۶): فراوانی و درصد فراوانی مولفه‌های تربیت اقتصادی حوزه مصرف در آرای تربیتی صاحب نظران تعلیم و تربیت

درصد فراوانی	فراوانی	مولفه‌های تربیت اقتصادی	دسته‌بندی مولفه‌ها
۲۷/۷۸	۱۰	قناعت و ساده زیستی	مصرف
۱۹/۴۴	۷	عمران و آبادانی	
۵۲/۷۸	۱۹	پرهیز از اسراف	
۱۰۰	۳۶	مجموع	

بیشترین تأکید صاحب نظران در حوزه مصرف، روی مولفه‌ی پرهیز از اسراف با ۱۹ مورد فراوانی می‌باشد که ۵۲/۷۸ درصد از کل مولفه‌های حوزه مصرف را به خود اختصاص داده است. سپس مولفه‌های، قناعت و ساده زیستی با ۱۰ مورد فراوانی معادل ۲۷/۷۸ درصد و عمران و آبادانی با ۷ مورد فراوانی معادل ۱۹/۴۴ درصد به ترتیب بیشترین فراوانی را در حوزه مصرف، از نظر صاحب نظران تعلیم و تربیت داشته‌اند. در کل مجموع مولفه‌های تربیت اقتصادی در حوزه مصرف، از دیدگاه صاحب نظران تعلیم و تربیت ۳۶ مورد می‌باشد؛ پس مجموع مولفه‌های شناسایی شده در حوزه مصرف، نسبت به مجموع مولفه‌های شناسایی شده در حوزه‌های تولید و توزیع، فراوانی کمتری دارند.



(شکل ۱): مدل پیشنهادی مؤلفه‌های مشترک تربیت اقتصادی در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی

۳. نتیجه‌گیری

نوشتاری که از نظر گذشت با هدف تحلیل مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر پایه آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی انجام شد تا مؤلفه‌های مهم این تربیت را در دیدگاه آنان مشخص نماید. مدل پیشنهادی مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در این پژوهش نشان داد که، تربیت اقتصادی به سه حوزه کلی تولید، توزیع و مصرف تقسیم می‌شود که، مؤلفه‌های تربیت اقتصادی حوزه تولید در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به ترتیب فراوانی عبارتند از: مؤلفه سرمایه و سرمایه‌گذاری، مؤلفه تجارت، مؤلفه تربیت و اهمیت نیروی انسانی، مؤلفه صنعت، مؤلفه کشاورزی، مؤلفه کارآفرینی، مؤلفه کمیابی و مؤلفه تقسیم‌کار. لذا با توجه به این اولویت‌ها، مؤلفه سرمایه و سرمایه‌گذاری بیشترین فراوانی را در حوزه تولید داشته است.

مؤلفه‌های تربیت اقتصادی حوزه توزیع در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به ترتیب فراوانی عبارتند از: مؤلفه عدالت، مؤلفه دوری از مفاسد اقتصادی، مؤلفه مالیات، مؤلفه انفاق، مؤلفه زکات و مؤلفه خمس. لذا با توجه به این اولویت‌ها، مؤلفه عدالت بیشترین فراوانی را در حوزه توزیع داشته است. همچنین پس از بررسی سه حوزه تولید، توزیع و مصرف، بیشترین فراوانی مؤلفه‌های شناسایی شده در حوزه توزیع قرار دارد و این بدین معناست که، صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در آرای تربیتی خود، تأکید بیشتری روی حوزه توزیع در تربیت اقتصادی داشته‌اند.

مؤلفه‌های تربیت اقتصادی حوزه مصرف در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت به ترتیب فراوانی عبارتند از: مؤلفه پرهیز از اسراف، مؤلفه قناعت و ساده‌زیستی و مؤلفه عمران و آبادانی. لذا با توجه به این اولویت‌ها، مؤلفه پرهیز از اسراف بیشترین فراوانی را در حوزه مصرف داشته است؛ همچنین کمترین میزان فراوانی مؤلفه‌های شناسایی شده از بین سه حوزه تولید، توزیع و مصرف را حوزه مصرف دارد.

با توجه به به یافته‌ها و نتایج به دست آمده و تحلیل صورت گرفته در زمینه تربیت اقتصادی و مؤلفه‌های آن، جنبه نوآوری پژوهش حاضر تحلیل مؤلفه‌های تربیت اقتصادی در آرای تربیتی صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در منابع علمی می‌باشد که در پژوهش‌های پیشین چنین کاری انجام نشده بود؛ همچنین این پژوهش به ارائه مدلی جدید از مؤلفه‌های مشترک تربیت اقتصادی دست یافت که جزو مهم‌ترین دستاوردهای پژوهش حاضر به شمار می‌رود. در این پژوهش مؤلفه‌های تربیت اقتصادی از دیدگاه صاحب‌نظران تعلیم و تربیت مورد تحلیل قرار گرفته است؛ لذا باید از تعمیم نتایج این پژوهش به دیدگاه صاحب‌نظران سایر حوزه‌های علمی احتیاط گردد.

منابع

- [1] علیپور، ف.، ناطقی، ف. و فقیهی، ع. (۱۳۹۵). جایگاه تربیت اقتصادی مبتنی بر اخلاق اسلامی در محتوای کتاب‌های درسی هدیه‌های آسمانی دوره ابتدایی ایران: بررسی وضعیت موجود و ارائه راهکارهایی جهت تحقق وضعیت مطلوب. نشریه پژوهش‌های اخلاقی، ۸(۱)، ۱۰۷-۱۳۰.
- [2] یوسفزاده، م. و آداک، م. (۱۳۹۷). بررسی محتوای کتاب‌های درسی دوره دوم ابتدایی بر مبنای تربیت اقتصادی از دیدگاه اسلام. نشریه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی، ۳(۴)، ۱۵۳-۱۸۲.
- [3] طغیانی، م. و زاهدی‌وفا، م. (۱۳۹۱). امکان بهره‌گیری از آثار تمدن اسلامی در طراحی و تدوین الگوی اسلامی-ایرانی فرهنگ اقتصادی. فصلنامه معرفت اقتصاد اسلامی، ۳(۲)، ۵۵-۷۶.
- [4] یوسفزاده، م. و آداک، م. (۱۳۹۷). بررسی محتوای کتاب‌های درسی دوره دوم ابتدایی بر مبنای تربیت اقتصادی از دیدگاه اسلام. نشریه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی، ۳(۴)، ۱۵۳-۱۸۲.
- [5] خسروی، ر. و لک‌زایی، ن. (۱۳۹۵). امنیت اقتصادی از دیدگاه امام علی(ع) با تأکید بر عهدنامه‌ی مالک اشتر. فصلنامه‌ی پژوهش‌های نهج‌البلاغه، ۱۵(۵۰)، ۱۰۷-۱۳۳.
- [6] شکوهمند، ا. (۱۳۹۶). تدوین الگوی تربیت اقتصادی بر مبنای نهج‌البلاغه به منظور تحقق اقتصاد مقاومتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. سعید بهشتی. دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- [7] محمص، م. (۱۳۹۳). مبانی و مصادیق تعلیم و تربیت اقتصادی فرزندان در خانواده اسلامی. نشریه پژوهش‌های اجتماعی-اسلامی، ۲۰(۴)، ۵۵-۸۲.
- [8] معرفی محمدی، ع. (۱۳۹۲). اخلاق، عقلانیت و مسئله‌ی نظم در اقتصاد. فصلنامه معرفت اقتصاد اسلامی، ۵(۱)، ۱۰۵-۱۲۸.
- [9] موسی‌زاده، ز. و صنعتی، ف. (۱۳۹۶). تبیین مؤلفه‌های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه‌های اسلامی. دوفصلنامه علمی-پژوهشی تربیت اسلامی، ۱۲(۲۴)، ۷۳-۹۷.
- [10] Obeng-Odoom, F. (2019). Economics, education and citizenship. *Australian Universities' Review*, 61(1), 3-11.
- [11] Ricardo F. C. (2019). Aristotle's Principles for Modern Economic Science. 8(4), 819-837.
- [12] Clinton, M. and Oluwaseun, O. (2017). The Economic and Social Components of Education in Sustainable Development. *Journal of Educational Policy and Entrepreneurial Research*. 4(2), 68-84.
- [13] Van Wyk, M. (2015). Teaching Economics. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, 24, 83-88.
- [14] یوسفزاده، م. و آداک، م. (۱۳۹۷). بررسی محتوای کتاب‌های درسی دوره دوم ابتدایی بر مبنای تربیت اقتصادی از دیدگاه اسلام. نشریه مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی، ۳(۴)، ۱۵۳-۱۸۲.
- [15] Van Wyk, M. (2015). Teaching Economics. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, 24, 83-88.
- [16] نریمانی، ز. و طاهری‌نیا، ع. (۱۳۹۸). واکاوی مقوله آگاهی بخشی در نامه‌های امام علی(ع) به مردم بر اساس روش تحلیل محتوای کیفی. فصلنامه پژوهشنامه نهج‌البلاغه، ۷(۲۶)، ۸۹-۱۰۷.